І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone:
BArclay 7-4125

РІК LXVIII. Ч. 77. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 27-го КВІТНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, APRL 27, 1961 No. 77. VOL. LXVIII.

ПРОМИСЛОВІ РАЙОНИ ВСЕ ЩЕ ВИКАЗУЮТЬ БЕЗРОБІТТЯ

УРЯД ПЛЯНУЄ ДАЛЬШІ ЗАХОДИ В ДОПОМОЗІ БЕЗРОБІТНИМ

Вашингтон. — Секретар праці Артур Дж. Ґолдберґ у своєму звіті з 25-го квітня стверджує, що на 150 більших промислових районів аж 101 район мав в половині квітня 6%, або і більше, безробітних із всіх робітних сил. До тих безробітних районів належать Шикаґо, Лос Анджелес, Филаделфія, Нюарк і Ню Гейвен. В Ню Йорку число безробітних зменшилося на 35.000, і нюйоркський стейт належить до тих 49 промислових районів, де число безробітних виносить від 3% до 5.9%. „Ми ще й тепер не перемогли безробіття", — заявив секретар праці, хоч число людей без праці постійно зменшується. В половині березня воно виносило 5.500,000, і тепер воно дещо зменшилося. Ґолберґ висловив надію, що число безробітних буде і надалі зменшуватися. Уряд хотів би, щоб число безробітних впало до 3-ох% всіх робітних сил. Повної ліквідації безробіття в цій країні годі сподіватися, бо американські робітники люблять ч асто змінювати місце праці, і американська промисловість час від часу мусить достосовувати свою продукцію до змінених вимог ринку. Ґолдберґ виявив на пресовій конференції, що уряд плянує ширшу програму допомоги безробітним. Департамент праці підготовляє законопроєкт про те, щоб безробітні постійно могли діставати допомогу після вичерпання законних тижнів, в яких вони, згідно з теперішнім законом, мають діставати допомогу. Цей законопроєкт має на думці те „тверде ядро" безробітних, які довший час мусять залишатися без праці. Давніше, під час переслухань в Палатній підкомісії праці Голдберґ заявив, що уряд вивчає шведську систему допомоги безробітним згідно з якою уряд допомагає вишколювати робітників до іншої праці, коли вони внаслідок автоматизації праці втрачають затруднення і мусять переходити до іншого зайняття. Секретар праці казав, що він не керувався жадною політикою, коли в лютому ц. р. говорив про великий зріст числа безробітних. Тоді деякі республіканські члени Конґресу говорили, що господарська знижка не є така велика, як її представляє демократичний уряд, але тепер всім ясно, що секретар праці справедливо оцінював ситуацію на економічному фронті. Ґолдберґ із радістю говорив про те, що виконний комітет Республіканської партії плянує вивчати справу збільшування числа безробітних у зв'язку з механізацією праці. Секретар праці заявив, що він буде співпрацювати в цій важливій проблемі з республіканцями. Економічна знижка дійшла до свого „дна", і тепер економіка виявляє повільний зріст, як про це свідчить продукція сталі в районах Ґері - Геммон коло Шикаґа в стейті Індіяна і в Стубенвіллі - Вертон в Огайо та в Західній Вірджінії. Немає ще таких промислових районів, які виказували б число безробітних нижче від 3-ох%.

Розбіжності між промисловими і не-промисловими робітничими організаціями

Ню Йорк. — Представники промислових робітничих спілок, конферуючи з головою Американської Федерації Праці — Конґресу Індустрійних Організацій Джорджом Міні, нарікали на те, що не-промислові робітничі спілки ведуть під'їздову війну з ними, яка грозить розбиттям єдности робітничої організації. Промислових делеґатів очолював голова спілки Об'єднані Автомобільні Робітники Волтер П. Рутер. Він казав, що промислові робітничі організації є „поневолені" не-промисловими спілками від 1955-го року, коли настало об'єднання робітничих організацій в АФП-КІО. Не-промислові спілки, між якими на першому місці стоять будівельні робітники, заявляють, що Рутерова група саботажує всі змагання до повної єдности між двома групами робітничих організацій. Міні заспокоював робітничих провідників заявою, що всі жалі будуть справедливо розглянені проводом АФП-КІО. Це непорозуміння між зорганізованими в найбільшому об'єднанні є поважне. Иде про те, які спілки мають зайнятися організацією тих робітників, які ще не є організаційно охоплені.

34 країни зголосили свою участь у Світовій Виставці в Ню Йорку

Ню Йорк. — Колишній губернатор Черлз Поллеті, який є віце-президентом Світової Виставки в Ню Йорку, що має відбутися в 1964-1965 роках, повідомив, що досі 34 держави зголосили свою участь в цій виставці. Представники цих держав мають окремі павільйони на виставці, а крім них вже зголосила свою участь Організація Американських Держав. Делеґація Світової Виставки відвідала вже 80 країн і територій, запрошуючи їх до участи у виставці. Журналісти запитували, чи будуть дозволені на виставці політичні експонати, на що дістали таку відповідь: „Кожний чужий павільйон зможе виставляти такі предмети, які можна уважати за політичні". Світова Виставка в Ню Йорку є неприбутковою інкорпорацією, а якщо б був якийсь прибуток із неї, то він буде призначений на виховні цілі міста Ню Йорку.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді заявив,** що не буде змінювати назви відпочинкового місця в Кентоктинських горах, яке його попередник в Білому Домі назвав був в пошану свого внука „Табором Девіда", і яке давніше називалося „Табір ч. 3." Зате президентів яхт, який за Айзенгавера називався „Варбара Енн" в пошану Айзенгаверової внучки, переназвано на „Яхт Гоні Фіц" — в пошану діда президента Кеннеді Джана Дж. Фіцджералда.

● **В багатьох стейтах** вже добре потепліло, і видко всюди весну, то 24-го квітня в деяких місцевостях стейту Монтана впав сніг, який покрив був землю снігом. При тому віяв сильний вітер зі швидкістю 50 миль на годину. Місцями падав град величини бейзболових м'ячів. Але сніг швидко топився.

● **Президенти** Арґентини, Колюмбії, Коста Ріки, Мехіко і Венесуелі звернулися з просьбою до прем'єра Кастра, щоб з милосердям трактував полонених кубинських повстанців, але Кастро відмовився це зробити.

● **Провідник** демократичної більшости в Сенаті сенатор Майк Менсфілд заявив, що „кубинська криза" є заповажною справою, щоб американські політики могли шукати „жертвенного козла" в цій справі. Американці повинні об'єднатися біля свого Президента в кубинській проблемі, — казав сен. Менсфілд.

● **Сенатор - республіканець** Веррі Ґолдвотер заявив, що він буде рекомендувати урядові активну військову інтервенцію на Кубі, якщо кубинської кризи не можна буде іншими засобами вирішити. ЗДА, казав сенатор, не сміють дозволити, щоб так близько від ЗДА запанував комуністичний режим.

ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ГОЛОВУ РАДИ ДЛЯ СПРАВ КОСМІЧНИХ ДОСЛІДІВ



Президент Кеннеді підписує акт про призначення віце-президента Линдона Б. Джансона (праворуч за Президентом) на голову Національної Ради для справ аеронавтики й космічних дослідів. До цієї президенської дорадчої групи крім Л. Джансона входять ще секретарі державний та оборони і голова Комісії для справ атомової енерґії. Зліва за президентом стоїть сенатор Роберт Керр з Оклогами, представник Сенатської комісії для справ космічних дослідів.

ЗДА мусять самі розв'язати кубинську проблему — заявляє Ніксон

Вашингтон. — Попередній віце-президент Ричард М. Ніксон мав заявити президентові Кеннеді на конференції в Білому Домі, що ЗДА мусять самі, не оглядаючися ні на кого, розв'язати своїми власними засобами кубинську проблему. Так пише про це журналіст пресового концерну Скріппса - Говарда Вілліям Тейс. Ніксон вірить, що в обличчі комуністичної загрози від Куби, американський уряд мусить знайти якийсь законний шлях, як це стало у випадку комуністичної загрози й аґресії в Кореї, щоб ЗДА могли виявити свою збройну силу по боці волі. Ніксон гадає, що у випадку Куби важко буде дійти до порозуміння в справі спільної акції проти Куби, а економічними санкціями важко буде перемогти Кубу. Журналіст Тейс пише, що Ніксон хвалив відвагу Кеннеді підтримувати кубинських повстанців, і заохочував демократичного Президента вести закордонну політику, не звертаючи уваги на критиків. Ніксон твердить, що американський уряд повинен не тільки говорити, але й діяти.

Рокефеллер і Труман закликають до підтримки Президента в справі Куби

Вашингтон. — 25-го квітня президент Кеннеді прийняв на одногодинній конференції губернатора Ню Йорку Рокефеллера, який після розмови в Білому Домі склав заяву, в якій закликає американський нарід підтримувати Президента в справі Куби. Рокефеллер сказав, що комунізм на Кубі є загрозою для ЗДА. „Це не були кубинські джетові літаки, казав Рокефеллер, це були совєтські „МІҐ-и". Того самого дня віце-президент Линдон Б. Джансон відвідав колишнього президента Гаррі С. Трумана в Кензас Сіті, Мізурі, який також закликав американців підтримувати президента Кеннеді в його політиці у відношенні до Куби. Президент Кеннеді плянує під час побуту в Ню Йорку в четвер 27-го квітня, коли він буде промовляти на зборах часописних видавців, відвідати колишнього президента Герберта Гутера та поінформувати його про стан кубинської проблеми.

Збільшуються замовлення в сталевій промисловості

Питсбурґ, Па. — Журнал „Залізний Вік" стверджує, що в сталевому промислі зростає в останніх тижнях продукція, що було і попередньому тижні, який закінчився 21-го квітня. Є також вигляди на те, що і в найближчих тижнях сталева продукція буде збільшуватися, і тоді сталеві фахівці зможуть ствердити, чи цей зріст у сталевій продукції є тільки сезоновим - весняним, чи він є признакою того, що збільшилася і зростає економіка країни на довшу мету, без огляду на весняний сезон. Замовлення на сталеву продукцію в квітні ц. р. зросли на 10 відсотків в порівнанні з продукцією в березні ц. р. Більший рух в сталевій промисловості, — це знак того, що поліпшилася економіка країни, і що починається економічний ріст господарки.

Іван Телюк найменований на члена управи Ню Гейвену на дальших 5 років

Ню Гейвен, Конн. — Дня 6-го квітня ц. р., посадник міста Ню Гейвен Ричард С. Лі найменував відомого союзового і громадського діяча мґра Івана Телюка на дальших п'ять років на члена міського управління.

Перший раз мґр Ів. Телюк одержав номінацію на 3 роки 1958 р. Він є головою О. Комітету Відділів УНС стейту Коннектикат; секретарем 414 Відділу УНС ім. президента Волошина, головою Відділу УККА і заст. голови Українського Демократичного Клюбу. Під час минулорічних президентських виборів він був членом Комітету Національностей при Стейтовому Демократичному Комітеті. На весні ц. р. скінчить факультет бизнесової адміністрації в місцевому коледжі.



Іван Телюк

Обидві воюючі сторони в Ляосі прийняли заклик до перемир'я

Вієнціян. — Обидві воюючі сторони в Ляосі, комуністи з так званого Патет Ляо-руху і уряд Буна Оума, заявили, що вони готові в кожній хвилині розпочати переговори про припинення воєнних дій. Сталося це внаслідку проголошення Москвою і Лондоном заклику до військового перемир'я, відновлення тричленної Міжнародної контрольної комісії для Ляосу (Індія, Канада і Польща) та 14-членної мирової конференції. Речник англійського уряду заявив в парляменті в Лондоні, що Англія виключає дипломатичні переговори, якщо не буде повного замирення в Ляосі. Англійський амбасадор мав виразно заявити це большевикам і вони ніби з свого боку теж запевнили, що вони бажають собі миру. Очевидно, ніколи не відомо, яку штуку можуть втяти комуністи. Тим часом лідер ляоських „невтралістів", колишній прем'єр Суванна Фоума, який претендує на поворот до влади в характері прем'єра коаліційного уряду з участю комуністів, закінчив свою візиту в Пейпінгу. Він прилетів туди з Москви та стрінувся в Пейпінгу з своїм двоюродним братом, який є лідером згаданої комуністичної організації Патет Ляо. Суванна Фоума був у Мао Тсе-тунґа і Чу Ен-лая і вони приймали його, як „леґального прем'єра" Ляосу.

В майбутньому необхідно зреформувати процедуру нарад ОН

Об'єднані Нації. — Обговорюючи висліди закритої в минулу суботу 15-ої сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, преса звертає увагу на необхідність зреформування самої процедури нарад. Виявилось, що, наприклад, ті самі делеґати чи та сама членська країна забирають в тій самій справі трикратно голос: з загальній дискусії на початку сесії, в Політичній комісії і потім при розгляді внесення Політичної Комісії на Генеральній Асамблеї. А що всіх членських країн є 99, то теоритично (і деколи практично) в тій самій справі є виголошуваних 297 промов. Виринула думка, щоб виключити дискусію над справами, які вертаються на Генеральну Асамблею з двох Політичних комісій. Друга справа процедурального характеру, яка „вбиває" Об'єднані Нації — це спосіб голосування. Щораз частіше делеґати вимагають, щоб голосування переводити поіменно, щоб виключити непорозуміння внаслідку підношення рук на залі. Але таке поіменне голосування забирає масу часу. Тому виринув проєкт, щоб усі голосування відбувались машиново Третій конкретній внесок такий, щоб в дебатах забирали голос тільки великі держави та речники географічних обширів, наприклад — від скандинавських країн, південноамериканських, середньо-східніх і т. п. Однак коментатори однозгідні в тому, що успішно можна буде протидіяти балакунству в Об'єднаних Націях, демагогії, пропаґандивному використовуванню трибун ОН, — тільки тоді, коли самі членські держави добровільно будуть зрікатись своїх красномовних амбіцій та пропаґандивних маневрів.

Суверенність Південної Африки збільшує її труднощі

Йоганнесбурґ. — Заповіджене на 31 травня ц. р. урочисте проклямування Південно-Африканського Союзу самостійною республікою спричиняє біло - націоналістичному урядові Гендріка Ферверда нові поважні труднощі. Опозиція проти його расової політики не потахає, а навпаки — посилюється. Уряд рахується з можливістю поважних демонстрацій і заворушень, що їх з приводу того акту проголошення республіки зорганізують опозиційні муринські й кольорові організації. Тому міністер судівництва Франсуа Еразмус згори заповів в парляменті, що уряд всякі спроби таких заворушень здавить в корені, дармащо уряд „не хоче другого Шарпвілю". Шарпвіль — це місто, де поліція в мин. році вбила коло 80 демонструючих муринів. Нельсон Манделя секретар новозаснованої Ради національної дії, зголосив формальну вимогу на руки прем'єра Верверда, щоб задля ухвалення нової конституції молодої південно-африканської держави скликати зібрання з представників усіх рас і щоб та конституція була „демократична й нерасова". Так само Конґрес кольорових громадян перестеріг Верверда, що він мобілізуватиме всіх кольорових мешканців Південної Африки для боротьби проти уряду якщо в республіці не буде обов'язувати конституція, побудована на принципах демократії, яка не визнає расового чи релігійного поділу.

Жидівський історик подав статистичні цифри про погром з часів Гітлера

Єрусалим. — На судовій розправі проти Адольфа Айхмана зізнавав в минулий понеділок 24 ц. м. професор жидівської історії з Колумбійського університету в Ню Йорку, 66-річний Сальо Вітмаєр Барон, наводячи статистичні дані про жидів із часу перед останньою світовою війною, після неї і тепер. Жидівський учений твердить, що перед другою світовою війною було у світі 16,500.000 жидів, з її кінцем залишилось 10.500.000, а тепер число це зросло до 12,000.000. Однак він признає, що ті числа не є цілком певні, бо німці знищили свої архіви, що стосувались статистики їх організованих погромів. Ці цифри знають тільки „фахівці" з нацистського періоду, а до їх числа належить один з перших — Адольф Айхман. Проф. Барон казав, що 9,800-000 не жидівське населення Европи було джерелом створення жидівських громад у Північній і Південній Америці та в Англії. Хоч третина европейських жидів виеміґрувала за море в роках перед приходом Гітлера до влади, то більшість таки залишилась там. Хоч життьові умовини надзвичайно погіршились для жидів із зростом антисемітизму, проте жиди пристосувались до тих умовин, поки не прийшла їхня трагедія внаслідку масового їх фізичного винищування. Проф. Барон заявив, що коли він приїхав до Тарнова в західній Галичині, у Польщі, в 1938 р., то було там 20.000 жидів, а коли відвідав те місто в 1958 р. то знайшов там 20 жидів. „Це типова цифра для цілої ситуації" заявив він. З 3,300.000 жидів у Польщі залишилось 73.955. Проф. Барон виясняв, у чому полягає расовий антисемітизм і чим він різниться від антисемітизму середневіччя.

● **Місто Трієст,** яке на основі італійсько - югославської згоди з 1954 року перейшло під управління Італії, ступнево завмирає. Воно позбавлене того „господарського запілля", яким була раніше Австро - Угорщина, а потім балканський хліборобський край. Число мешканців впало до 120,000, з яких 17,000 є цілком безробітних, а других стільки мають тільки частинно працю. Найбільшим конкурентом Трієсту є югославський порт Ріска, колишня Фюме.

БУНТ ГЕНЕРАЛІВ В АЛЬЖИРІ СКІНЧИВСЯ ЇХНЬОЮ ВТЕЧЕЮ



Мапка Франції й Альжиру із зазначенням головних центрів зв'язаних з останніми подіями у Франції: 1) Орану, що його намагалися зайняти збунтовані генерали; 2) Західньої Німеччини, звідки стягнено частину французьких військ для відрядження їх до Альжиру і 3) Реґґане на Сагарі, де відбувся вибух нової атомової бомби.

Париж. — Бунт чотирьох французьких генералів резерви, які в суботу минулого тижня — після дбайливої конспіраційної піврічної підготови — зуміли перевести в Альжирі збройний переворот й захопити в свої руки всю цивільну й військову владу, скінчився так несподівано, як почався був: у вівторок пополудні всі ті чотири генерали втекли у невідомому напрямку. Невдача військової революції, затіяної націоналістичними альжирсько-французькими колами під гаслом „французького Альжиру" заломався після того, як президент Шарль де Голь виявив надзвичайну рішучість і непохитність, відразу натаврував бунтарів, як гурткових амбітників, та їх діло, як „злочин і безглуздя" і відразу заповів поборювання бунту всіми доступними засобами. Становище де Голя і його уряду знайшло загальне одобрення в континентальній Франції та серед великої більшости війська. 28 пілотів знялись з Альжиру з своїми машинами та прилетіли до Франції. Спроба парашутистів Чужинецького леґіону, стаціонованого в Альжирі та підтримуючого бунт, захопити морсько-летунську базу в Мер-ель-Кебір, не вдалася, бо вірні режимові воєнні кораблі в тому порті, попереджені, що наближаються парашутисти, почали обстрілювати їх і бунтарі завернули. Врешті в минулий вівторок през де Голь, як головний командант французьких збройних сил, дав наказ вірній собі жандармерії виступити активно проти бунтарів. В усіх трьох найбільших містах Альжиру, в Альжирі, Орані й Константині, збунтовані військa не ставили ніякого спротиву, як вірні режимові частини жандармерії і військ почали обсаджувати центри тих міст. В столиці краю Альжирі було саме заповіджене велике віче на центральному майдані перед державно-адміністраційним будинком, але диктор радіостації встиг ще тільки проголосити „збирайтесь всі негайно на площу" — як відділ жандармерії обсадив радіостацію і виключив струм. Генерали вийшли ще на площу перед велику юрбу, але мікрофони були мертві, а за хвилину вони дістали вістку, що радіостація перейшла до рук вірної режимові частини. Яку годину тривав в центральному адміністраційному будинку хаос, а після того всі генерали від'їхали транспортними автами під сильною охороною парашутистів Чужинецького леґіону. Здогадуються, що їм віддано до диспозиції літак і вони відлетіли до якоїсь невтральної країни. Головний автор і командант бунту, генерал Моріс Шаль, заявив, що він віддасть себе до диспозиції през. де Голя і призначеного ним суду. Найбільш заломаним був колишній головний командант військ в Альжирі Раул Салян, який заявив, що єдина річ, яка йому залишається — застрілитись. Але його бачили потім, як він вийшов з адміністраційного будинку й від'їхав з військовиками. У сусідній Тунісії прийнято вістку про заломання бунту з найбільшим вдоволенням, бо тамошній уряд боявся, щоб внаслідку того бунту не прийшло до вмаршу збунтованих французьких військ з Альжиру до Тунісії. Провідники альжирських арабів з екзильного тимчасового уряду Альжиру буцім-то переказали французьким чинникам в Парижі, що вони готові в кожній хвилині з'явитись на переговори з французьким урядом в справі закінчення партизанської війни та устійнення майбутности Альжиру. Престиж през. де Голя надзвичайно зріс.

Перші добровольці Корпусу Миру поїдуть до Танґаньїки

Вашингтон. — Перші добровольці Корпусу Миру мають від'їхати до Танґаньїки в східній Центральній Африці, де мають допомагати при будові шляхів, бо це є найважливішою проблемою місцевої економіки. Мають виїхати 28 осіб і прибути на місце вже у вересні цього року. Між ними будуть: 4 цивільні інженери, 4 геологи і 20 фахівців від будови доріг. Танґаньїка є тепер під англійською адміністрацією з рамени Об'єднаних Націй, а 28-го грудня ц. р. вона має стати самостійною державою. Столицею цієї території є порт над Індійським океаном Дар-ес-Салаам. Добровольці працюватимуть під наглядом місцевих міністерств комунікації та торговлі й промислу, які подбають про транспорт, шатра, сітки проти комарів та потрібне технічне приладдя. Під час літньої тропікальної зливи американці будуть повчати місцевих людей техніки будови доріг, а в часі погоди будуватимуть дороги і мости.

У СВІТІ

● **Папа Іван XXIII** дістав просьбу від президента Кубинської Революційної Ради на Флориді, д-ра Хозе Міро Кардони, щоб він інтервеніював в кубинського диктатора Фіделя Кастра у користь кількохсот кубинських полонених й в'язнів на Кубі, яким грозить розстріл.

● **Еспанія** стурбована останнім бутом французького війська в Альжирі, бо на її терені перебували три неприємні політичні втікачі з Франції: емеритований генерал Раул Салян, один із керівників військової змови, засуджений заочно на смерть Жозеф Ортіз, лідер бунту з січня мин. року і засуджений заочно на 10 років в'язниці кол. парляментарний посол П'єр Ляґаллярд. Ген Салян утік з Еспанії до Альжиру, так само Ляґаллярд.

● **В З'єдиненій Арабській Республіці** урядові й широкі громадські кола дуже врадувані готовістю Америки врятувати старовинні руїни Філе, на так званому Святому острові недалеко Асвану, від загину, що грозить тій єгипетській пам'ятці від нової Асванської греблі. През. Кеннеді зголосив до Конґресу внесення на призначення $10 мільйонів для збудування додаткової греблі, що хоронила б руїни Філе від затоплення.

● **Юджин Блек,** президент т. зв. Світового Банку, що насправді зветься Міжнародним Банком для відбудови і розвитку і є формально аґенцією Об'єднаних Націй, заявив, що коли не вдасться обмежити природного приросту населення, то за цієї ґенерації виключена санація господарських відносин на Середньому Сході і в цілій Азії. До кінця цього року населення земного ґлобу дійде до трьох більйонів осіб, а до кінця цього сторіччя — буде їх чотири більйони. Щоб дотримати кроку вимогам міського населення в одній Калькуті, треба би $25 більйонів для вибудування достатньої кількости мешкальних домів, — що є річчю неможливою.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

За гнучку й ефективну оборону

Промова секретаря оборони ЗДА, Роберта С. МекНамари в понеділок 24-го квітня ц. р. на бенкеті Ассосіейтед Пресс, що відбувся в готелі Валдоф - Асторія в Ню Йорку, була не тільки першим публічним виступом секретаря оборони в новій адміністрації ЗДА, але водночас із цим першою спробою з'ясувати основні напрямні в сучасній оборонній політиці цієї адміністрації. Не торкаючись таких актуальних проблем американської і міжнародної політики, як справа інвазії на Кубу і revольта частини французького вояцтва в Альжирі, МекНамара продемонстрував своєю промовою, що уряд ЗДА, очолюваний президентом Кеннеді, усвідомлює в широкому засягу конечність реалізації таких оборонних заходів, які б не тільки збільшували видатно військовий потенціял, але й робили його якнайбільш гнучким, ефективним і здібним дотримувати кроку в конкуренції з головним евентуальним воєнним противником — Совєтським Союзом і цілим комуністичним бльоком.

Всупереч деяким критичним голосам самих же таки американців, що уряд Кеннеді надає замало уваги проблемам оборони і занедбує чи й готовий виелімінувати з оборонної системи ЗДА дуже важливі мілітарні ділянки та елементи, секретар оборони МекНамара довів своєю промовою, що очолюваний ним департамент керується у своїй діяльності основною інструкцією президента Кеннеді, яка водночас є вирішною для цілої політики ЗДА, а саме, що і національна безпека, і вимоги, покладені на уряд конечністю редукції міжнародного напруження, залежать у першій мірі від мілітарної сили ЗДА, і що тому ця мілітарна сила мусить бути якнайбільш адекватною і доведеною до кожночасних потреб теперішньої доби. Доказом уваги, що її приділяє уряд справам оборони, може бути той факт, що оборонні видатки в бюджеті на 1962 рік підвищено до $43.800.000.000, або майже на два більйони більше, як пропонував це президент Айзенгавер. Підтверджуючи виелімінування деяких менше важливих ділянок з оборонної системи, МекНамара підкреслив разом із цим поширення таких важливих мілітарних заходів, як будова підводних човнів, озброєних ракетами типу „Поляріс", пожвавлення продукції ракет типу „Мінутмен" і особливо збільшення на 150% кількости партизанських і протипартизанських збройних сил. Водночас із цим МекНамара з'ясував конечність дослідів і розвитку нових родів не-атомової зброї, що їх можна застосовувати особливо в теперішній ситуації для відвернення атомової війни і конкуренції з новими змінами і досягненнями у совєтському мілітарному й технологічному розвитку. Намагаючись дорівняти американські оборонні системи, все ще в розвитковій стадії, до реалізованих вже у проєктах ракетних систем ворога, ЗДА — за словами МекНамари — не мають на меті конструювати якоїсь неприступної лінії Мажіно, але хочуть створити гнучку систему поготівля, з допомогою якої можна було б відповісти негайно на всі нові досягнення технології і вдома і на нові аспекти мілітарного плянування і спроможности потенціональних ворогів ЗДА закордоном.

Наявна в найвищих керівних чинників цієї країни і висловлена МекНамарою свідомість цих завдань оборонної системи дає підстави вірити, що ЗДА не тільки дотримають кроку совєтській ракетній і партизанській стратегії, але й матимуть змогу успішно і переможно їй протидіяти.

Сумнівний балянс сесії ОН

Президент 15-ої сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, Фредерік Г. Боленд, заявив, що „в загальному треба цю сесію вважати конструктивною і корисною". Очевидно, офіційний репрезентант ОН був, так би мовити, з уряду зобов'язаний до оптимістичної оцінки. На жаль, цього оптимізму не можуть поділяти всі ті „люди збоку", для яких тількищо закінчена 15-та сесія Генеральної Асамблеї була сумним, а подекуди насправді жалюгідним видовищем.

Адже з іменем тієї сесії, яка почалася ще 20-го вересня минулого року, зв'язані циркові виступи Хрущова і ввесь той ярмарковий галас, що ним був окутаний скляний палац ОН в Ню Йорку, коли на заклик Хрущова нахлинули туди голови держав і урядів з такими фігурами, як Фідель Кастро, Кваме Нкрумаг і Секу Туре. Ця перша стадія 15-ої сесії була виповнена балакучістю та пропагандивними демонстраціями і щойно з від'їздом головних акторів настало деяке заспокоєння. Все одно, прийняття на початку цієї сесії нових 17-х членів було вправді завершенням патріотичних мрій і аспірацій отих учорашніх африканських колоній, але водночас надзвичайно ускладнило цілий апарат тієї установи. Коли на денному порядку було 87 справ, а кожна з 99-х членських держав хотіла забирати голос не тільки на терені Генеральної Асамблеї, але й в її двох Політичних комісіях, рішення яких переходили на затвердження Асамблеї, то — ясно — наперед визначений поділ годин був перевернений комітьголовою.

Таким чином ту сесію перервано 21-го грудня минулого року з уваги не так на Різдвяні свята, як радше на зміну державної адміністрації в ЗДА. На денному порядку залишилось ще 11 точок. Але, 7-го березня, коли сесія відновила свої наради, то відразу стало ясно, що нема ніяких виглядів на будь-яке компромісове, навіть суто формальне, а не мериторичне й конструктивне, полагодження таких справ, як, наприклад, міжнародне роззброєння. Коли в першій частині сесії треба було аж трьох тижнів, щоб прийняти резолюцію з закликом покінчити з колоніялізмом у світі, при чому облудно промовчано колоніяльний стан в Совєтському Союзі, то в цьогорічній другій частині сесії впродовж усього першого місяця не можна було узгіднити денного порядку і черговости справ за їх важливістю. Згадану кардинальну і центральну справу міжнародного роззброєння відразу відкладено до осени ц. р. Щойно на останньому засіданні 22-го квітня ц. р. прийнято резолюції в справі Конґа і Куби. В першому випадку ця резолюція також половинчата, бо вона тільки вможливлює продовжування місії Об'єднаних Націй в Конґо, давши генеральному секретареві Гаммершилдові право на витрати по $10 мільйонів місячно на перших 10 місяців цього року. Бюджет ОН і дальша доля їхньої місії в Конґо будуть вирішені також щойно восени. Щодо Куби, то справу „полагоджено" закликом до всіх членів „вживати всіх мирних заходів" для „злагіднення" взаємин між ЗДА і Кубою. Зате таких справ, як комуністичний наїзд на Корею і об'єднання цієї нещасливої країни, як ведене китайськими комуністами народовбивство в Тибеті та наслідки совєтської аґресії проти Мадярщини — тих справ взагалі не рухано. І це нова поважна дипломатична перемога Москви. Так само не дебатовано навіть програми економічного розвитку африканських країн, хоч азійсько - африканський бльок давав себе знати в усіх справах. Незаторкненою залишилась і така преважлива справа, як мирна співпраця в дослідженні сферичного простору і заборона користуватися ним для воєнних цілей.

Єдиним, мабуть, ясним промінчиком 15-ої сесії Генеральної Асамблеї було повне фіяско наступу большевиків проти Генерального Секретаріяту ОН, щоб перетворити його в своє знаряддя. Зрештою, відбивши ту атаку, ОН все одно залишились установою, нездібною конструктивно розв'язати будь-яку важливу і трудну спірну міжнародну проблему. Розв'язування цих проблем залишилось прероґативою великодержав. ОН не здобули екзекутивної сили, а їх моральний авторитет такий, що не тільки Москва, але й Південно - Африканський Союз кепкують з їх ухвал. Тому можна співчувати такому державному мужеві, як Ф. Г. Боленд, що мав незавидну ролю президента 15-ої Генеральної Асамблеї ОН, але не можна погоджуватись з його оптимістичною оцінкою тієї сесії.

Б. Галайчук

СКАЗАВШИ ОДВЕРТО

Буенос Айрес. — Якщо одна подія може приспішити хід історії, то за таку подію слід, без сумніву, вважати висад кубинських повстанців на багнистих берегах затоки Кочінос. Упродовж двох днів през. Кеннеді сказав те, на що його попередник не спромігся впродовж восьми років.

У листі до Хрущова з 18-го квітня президент Дж. Кеннеді протиставив традиційній совєтській „доктрині миру" — нову доктрину, і заявив явно і славно, що не думає далі рахуватися з тою „доктриною миру", чи пак доктриною шантажу третьою світовою війною. У промові, виголошеній до редакторів американських щоденників 20-го квітня, Президент з'ясував дві доктрини: континентальної безпеки і холодної війни.

Промова з 20-го квітня ц. р. творить суттєвий доктринальний вклад в обслід т. зв. „біполяризму" — явища, що визначає сучасну структуру міжнародної спільноти та її правний лад. Залишаємо поки що набоці цю складну теоретичну проблему, обмежуючись другим аспектом президентської промови — безпосередньо зв'язаним з сьогоднішньою ситуацією гемісфери.

Справа була і є аж надто проста і ясна: всі уряди континенту проти введення комуністичного ладу, тому всі, здавалося б, повинні об'єднати свої зусилля, щоб не допустити до тієї загрози. Та виявилося, що очевидних політичних аксіом сьогодні немає. З одного боку, у Білому Домі панувало — аж до січня 1961 року — переконання, що оборона проти комуністичної експансії вимагає поважних фінансових жертв на всіх континентах, за вийнятком американського На південь від Ріо Ґранде дель Норте та від формози панує переконання, що лише ЗДА загрожені комунізмом і заінтересовані в обороні проти нього, але ні в якому разі Латинська Америка.

Щойно Кеннеді застосував до гемісфери засаду „френклі спікінґ", тавруючи обидві неповажні та небезпечні йому тези. Проголошуючи програму „альянсу для добробуту", він покінчив з панамериканським фразерством, і з переконанням, що голодного бразилійського чи мехіканського злидаря можна нагодувати доктриною Монро та золотими думками Джефферсона. А 20-го квітня Кеннеді заявив:

„Держава завбільшки Куби загрожує нашому (тобто ЗДА) існуванню в меншій мірі, ніж іншим вільним націям континенту. Їхня безпека та їхні інтереси сьогодні найбільше загрожені — не наші". Прикро мати совєтську базу у віддалі 144 кілометрів від узбережжя ЗДА, прикро, але кінець-кінцем не трагічно. При нинішньому рівні воєнної техніки, Вашинґтон можна бомбардувати і з підводних човнів, і навіть — керованими на віддаль стрільнами. Але не можна експортувати до ЗДА революцій кастрівського типу. Коли Кастро обіцяв замінити „Анди на Сієрру Маестру" — він міг говорити лише про Анди, не про Скелясті гори. Не у Вашинґтоні вибухають раз-у-раз — мов на конвеєрі — комуністичні пучі, а в Каракасі; а те, що діється нині в Каракасі, може завтра повторитися в будь-якій латиноамериканській столиці.

Така опінія Президента ЗДА і так само думає президент Арґентини, представник якого гостро заатакував СССР на теперішній сесії Генеральної Асамблеї ОН, президент Перу, Ґватемалі тощо. Але так не думають президенти Мехіко, Бразилії та інші, як також поважна частина латино - американського громадянства. Ці кола сторпедували санкції проти Кастра на конференції в Сан Хозе де Костаріка, толерують кубинського червоного командира в раді континентальної безпеки; ці кола обурилися, коли американські кружляки патрулювали карібські води, щоб перешкодити в „експорті революції" до Ґватемалі і Нікараґви, бо це — мовляв — справа Організації Американських Держав, а не ЗДА. Ці кола, мабуть, прийняли у континентальній політиці засаду „добре так моїй мамі, нехай мені відмерзнуть вуха". І тому Кеннеді не береться їх переконувати: він лише попереджує, що, коли ці кола спаралізують систему збірної безпеки континенту, пхаючи між шприхи патик т. зв. засади неінтервенції, ЗДА не спиняться перед такими псевдолеґалістичними перепонами, а будуть діяти на власну руку.

Засада неінтервенції могла вважатися за священний канон в часах, коли Теодор Рузвелт та Вудро Вилсон стосували на Карібському морі „засаду грубої палиці". Тепер вона стала інструментом цинічних дипломатичних диверсій.

У 1956 році Хрущов збройною інтервенцією розчавив мадярську спробу національного самовизначення, згодом Нассер пробував насильно здійснити „возз'єднання" Ливану, а тепер їхні представники на Генеральній Асамблеї ОН, Зорін та Агмад Шукайрі, обвинувачують ЗДА в порушенні засади неінтервенції та національного самовизначення. Як слушно завважує Кеннеді, ця обставина звільняє американський уряд від потреби дискутувати з тими джентлменами про поняття інтервенції — з ними краще балакати про погоду... Іншої думки мехіканський міністер закордонних справ, Антоніо Карільо Фльорес, який заявив з емфазою: „Мехіко вповні збереже свою політику неінтервенції і шануватиме, як завжди, ідею самовизначення народів". Тобто кидає камінчик в американський город, хоч колись Кастро, вибираючись на інвазію до Куби, відчалив від мехіканського берега.

Чи дон Антоніо має таку коротку пам'ять? Невідомий, на чию дудку грає — чи лише прикидається? Як пояснити це совєтсько - арабсько-мехіканське тріо? Давніше американська дипломатія сушила собі голову над такими питаннями, пробуючи переконати дона Антоніо і його мандатаря дона Адольфа Льопеса Матеоса і їм подібних, пробуючи за всяку ціну здротувати панамериканський глечик. Сьогодні Кеннеді вважає, що на це немає часу.

„Від 1950-го року, коли Трумен змобілізував ОН проти китайських комуністів в Кореї, ніякий американський державний муж не говорив так рішуче до комуністичних великодержав", — пише „Парі Жур" і ця паралеля насуває нам другу аналогію між Трумeновим рішенням і заявою Кеннеді. Коли Трумен наказав МекАртурові висадити війська в Кореї, він ще не знав, чи ОН „позичать" тим військам свій прапор. Хоч та міжнародна фірма була корисна з правного й дипломатичного погляду, рішення та успіх записала історія на конто ЗДА, а не О. Не є суттєвим, чи вирішний бій за континент зведеться під стягом Організації Американських Держав чи ЗДА.

НОВА КОМУНІСТИЧНА НАПАСТЬ

Мюнхен. — По другій світовій війні преса в СССР уникала згадувати імена еміґрантів із підсовєтських країн — діячів науки, мистецтва, літератури. Це роблено з певним наміром: боротися проти впливів „занепадаючої капіталістичної цивілізації". Як відомо, в країнах під комуністичними режимами інтеліґенція мріє про свободу культурної творчости, яка є у вільних країнах, і це комуністична пропаґанда називає „низькопоклонством перед Заходом". Той факт, що діячі культури — еміґранти з підсовєтських країн мають визначні досягнення у вільному світі, турбує комуністичних вождів. Тому наказ пресі: з а м о в ч у в а т и творчу працю еміґрантів. Деколи це виглядає як глум над підсовєтським читачем.

Наприклад, про участь українських істориків в XI Міжнародному Конґресі історичних наук (Стокгольм, серпень 1960 р.) в совєтській пресі згадувалося тільки загально: мовляв, там були також „українські буржуазні націоналісти", але імен їх не названо. Тільки в січневому числі місячника „История СССР" (Москва, 1961 р.) надруковано звідомлення про Конґрес, де згадано проф. М. Чубатого, проф. П. Феденка і д-ра Б. Кентжинського, як учасників Конґресу, але тільки на те, щоб їх вилаяти за „буржуазний націоналізм" і „ненауковість".

У другому числі „Истории СССР" за березень - квітень 1961 р. знаходимо напасть на проф. Д. Чижевського (Гайдельберґ) в рецензії на першу частину його праці, що вийшла в німецькому видавництві в Гамбурзі 1959 р. під назвою „Свята Русь" (Das heilige Russland). Автор рецензії подає відомості про наукову працю проф. Чижевського і згадує між іншим, що з нагоди його 60-ліття був виданий науковий збірник Університетом у Захід. Берліні. Автор рецензії Ю. Александров з цього приводу зазначає: „Характеристично, що діяльність Чижевського знайшла особливе визнання саме в ЗДА і в Західній Німеччині, де є такий великий попит на фальшування історії нашої країни".

Що не подобається совєтським критикам у новій праці проф. Чижевського? В своїй книжці проф. Д. Чижевський розібрав різні течії в церковному житті М о с к о в с ь к о г о царства і прийшов до висновку, що поневолення Церкви державою було згубним для розвитку свободи взагалі. Чижевський назвав московський абсолютизм „цілком аморальним", що й зродило в Росії самоволю уряду, створило „новий Вавилон". Ю. Александров намагається виправдати московський абсолютизм, мовляв, Д. Чижевський „замовчує", що в Західній Европі був теж абсолютизм, наприклад, у Франції за Людовика XIV, який казав: „держава — це я!" Однак, слід зазначити, що в країнах західнього абсолютизму піддані мали деякі права, яких монарх не міг відібрати: приватна власність, станові права з титулами, що переходили із роду в рід. Не те було на Московщині. Там був загальновизнаний погляд, що вся земля і все, що на ній, належить „Богові і государеві".

Ю. Александров засуджує погляд Чижевського на устрій Московського царства як держави бюрократичної — „служилої", яка, на думку Чижевського, виявляє себе і під теперішнім комуністичним режимом в СССР. Ю. Александров відкидає погляд Чижевського, який пише в своїй книзі, що Московщина-Росія могла протиставити вільній культурі Заходу тільки ідею „Святої Руси", яка стоїть над історією і поза нею. Цю ідею „вищости" Росії над „гнилим Заходом" бачить Д. Чижевський і в теперішній комуністичній Росії. Не давши ніяких арґументів проти оцінки Чижевським історичного шляху Московщини, Ю. Александров ставить під підозріння науковість проф. Д. Чижевського взагалі:

„Само собою, ця клевета у вигляді „наукових дослідів" знайшла цілковите схвалення західньонімецьких рецензентів, які з особливою хвалою відзначили той факт, що Чижевський сміливо робить порівняння з сучасністю. Рецензенти, звичайно, р а д і схвалити кожну інтерпретацію ідеї „Святої Руси", аби тільки вона служила цілям брудної протисовєтської клевети".

Так пишуться рецензії на наукові книги в СССР. „Партійна наука" виконує доручене їй завдання.

П.С.

65-ЛІТНІ! Ви все ще можете забезпечитися в УНСоюзі. Не зволікайте, надробіть утрачений час!

З СОВЄТСЬКОЇ ПРЕСИ

„ВШАНУВАЛИ" ПАМ'ЯТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Читач „Радянської України" В. Стефанович у листі до редакції з 1-го квітня ц. р. пише:

„Мені довелося побувати в парку села Березова Рудка, Пирятинського району на Полтавщині. Цей парк відомий як історична пам'ятка другої половини 18-го сторіччя. В парку ростуть чудові дуби, під якими любив відпочивати великий син українського народу Тарас Григорович Шевченко, коли відвідував Березову Рудку в 1843, 1845 і 1846 роках. Березорудський парк я знаю ще з дитячих років. І те, що довелося мені тепер побачити, обурило до глибини душі. Нині цей парк перебуває у віданні Міністерства сільського господарства УРСР. Тут розташований сільськогосподарський технікум. І ось вирішили розширити будівництво. Що ж, це непогано. Учням потрібний був стадіон. Його спорудили, знищивши два гектари парку. Потім вирішили побудувати ще й гуртожитки. І знову в парку вирубали чимало дерев, які росли тут сотні років. Скрізь на кожному кроці видно тут сліди недбайливого ставлення, панують безладдя, цілковита безгосподарність . . ."

На цього листа редакція відповіла в тому ж числі:

„Перевіркою на місці встановлено, що факти, наведені в листі В. Стефановича, відповідають дійсності. Чудовий парк у Березовій Рудці занедбали, псують. На просьбу редакції навести порядок в парку з Міністерства сільського господарства відповіли: „Будівництво гуртожитків у парку проводиться відповідно до генерального плану, узгідненого з Полтавським відділом архітектури . . . Нищення дерев у парку у зв'язку з будівництвом є вимушеним і в той же час виправдуючим фактором . . ."

У відповідях редакції і міністерства про зневаження пам'яті Т. Т. Шевченка незгадано ані словом."

В СССР згинули в таємничих обставинах два видатні совєтські спецкореспонденти

Москва. — Офіційний орган Комуністичної партії Совєтського Союзу „Правда" подав у числі 111 за 21 квітня ц. р. повідомлення про смерть двох видатних совєтських журналістів, спеціяльних кореспондентів совєтських газет і журналів. Так, згідно з некрологом, вміщеним у „Правді", помер наглою смертю „талановитий совєтський журналіст", фотокореспондент ж у р н а л у „Огоньок" Андрей Федорович Новіков. Із вміщеного поруч другого некрологу виходить, що водночас із ним помер теж спеціяльний кореспондент московської „Економічної газети" Дмитрій Гарасимович Бєляєв. Некролог, але тільки першого з них, Новікова подали теж московські „Ізвєстія" в числі з 22 квітня, повідомляючи, що він був теж колишнім співробітником „Ізвєстій". В жадім з цих некрологів не подано ні дати, ні місця їхньої „наглої смерти" і цей факт як і те, що прізвище жадного з них не було згадане протягом десяти днів пропаґандивного шуму, вчиненого навколо лету Юрія Ґаґаріна, дає підставу здогадуватися, що обидва з г и н у л и в якійсь таємничій місії вже давніше, правдоподібно, перед 12-го квітня, під час невдалого випущення в орбіту землі якогось совєтського „спутніка" з одним із попередників Ґаґаріна.

Москва подає деякі подробиці про подорож Ґаґаріна

Москва. — Московська „Ізвєстія" принесла в минулий понеділок 24 ц. м. статтю на дві з половиною сторінки тексту з різними подробицями, що стосуються так званого сферичного корабля „Восток", що ним Юрій Ґаґарін облетів Землю 12 квітня ц. р. У саму заяву проголосило бюро ТАСС-а. Говорить ся м. ін. про те, що з „Востоком" переведено р а н і ш е двократно досвіди, виславши його довкола Землі раз 9 березня з собакою Чернушка і другий 25 березня з собакою Звездочка. Чи річ ішла про той сам „корабель", чи тільки про той сам модель цього большевики не виявляють. Зате вони подають тепер деякі світлини: передньої частини „Востока", де видно вікно. Таких вікон ніби „Восток" мав три, вони зроблені з прозорої маси, що не тріскає і не топиться. Показано т е ж с в і т л и н и Ґаґаріна в астронавтському одягові із шеломом на голові безпосередньо перед відлетом і після прилету назад. Виявлено теж, ніби відлет „Востока" відбувся з території десь на північ від Ірану і що „стягнено" на Землю Ґаґаріна теж недалеко того самого місця. Цілий лет тривав 108 хвилин, але совєтська стаття впевняє, що в „кабіні" летуна знаходиться достаточно харчів, води й електричної енерґії, щоб відбувати лет впродовж 10-х днів. Зате далі говориться тільки про різні теоретичні можливості стягнення летуна назад на Землю, не виявивши, котру з тих можливостей застосовано у випадку з „Востоком" і Ґаґаріним.

Ярослав Падох

НА ПІОНЕРСЬКОМУ ШЛЯХУ

(У сорокліття нюйоркської „Свободи" 194-го Відділу УНС)

(12)

Як до вибору урядників Відділів, так і до обов'язків, які на себе брали урядовці, прив'язувано велике, далеко не лише формальне, значення. Це ілюструє, наприклад, такий запис у хроніці Відділу, точніше в протоколі з 5-го грудня 1925 р.: „Нові урядники приняли р о б о т у і присягли, що будуть на 1926 р. виповняти свою р о б о т у як слідує і дбати про Товариство і УНСоюз". Уряд в Товаристві це не була лише сама почесть, але в першу чергу серйозний обов'язок праці. Як добре й важливо пригадати це в нашу, далеку від тієї піонерської, добу.

Зокрема, дуже совісними були члени в грошових справах. Коли в січні 1920 року схвалено вибрати гроші з Народного Дому й передати їх до банку, то до тої трансакції вибрано спеціяльний комітет з трьох членів. Коли для складення грошей до банку потрібно було три особи, не треба дивуватися, що право вибрати гроші з банку мало збірно п ' я т ь осіб. Зіхер іст зіхер, як кажуть німці!

Щоб збори відбувалися правно, повинно бути відповідне число членів. Часто збори відкладувано, бо не було конечного кворуму. Часом збори проходили ділово й мирно, і тоді протоколянт із вдоволенням завважував, що „всі справи перепроваджено до порядку і вдоволено всіх і кожного члена Товариства й мітинґ замкнено "(2-го серпня 1919 р.). Нерідко писар тільки зазначав, що збори переведено „на вдоволення всіх", або що „мітинґ замкнено в повній згоді". Але часом, коли не було згоди або коли не було відповідного числа приявних, гумор протоколянта був куди гірший. Коли збори не відбулися з браку членів 5 -го липня 1919 року, бо прибуло тільки 14 членів, отже менше як половина членства, писар завважив: „в тім разі Товариство не мало жадної справи і жадної ухвали". А бувало й так, що зборів не було, „бо ни було важних справів до вирішення". Та це було в часах занепаду Товариства.

До барвного побуту Товариства належали прапори, товариський та американський, під якими Товариство виступало назовні. Що сталося з ними, невідомо. Їх тепер немає. Також Товариство мало свої дві ленти, які називали „відзнаками", щоб, як занотовано в протоколі у вересні 1919 року, „як би ни дай Боже якої пригоди або смерти нашого члена, щобисмо стали і з парадов поховали. А як не будем мати жадної відзнаки, то не буде ніхто знати, що той член стояв в якім товаристві і що за люди єго ховають".

Труди росту

Сороклітній шлях від 22-ох членів - основників до п'ятьох сот з чубком членів — довгий шлях. І не легкий. На Заході міста не було багато українців, а й ті, що були, не всі були лівчичанами. А „Свобода" властиво програмово мала бути новою лівчицькою громадою в Америці, чи точніше в Ню Йорку. Який би не був великанський Ню Йорк без сумніву, на американській землі постала б нова адміністраційна громада, імовірно з назвою Нові Лівчиці. Бо власне так поставали нові оселі у цьому Новому Світі з відновленими назвами зі Старого Світу.

Різних протоколянтів мало Товариство. Одні писали довгі, інші короткі протоколи. Мова одних була розповідна, квітиста, інших надміру ляконічна, але не мала „Свобода" ні одного секретаря із статистичними нахилами. Звідси так мало чисельних даних про стан і ріст товариства. Тільки десь - колись якесь число прикрасить одноманітні рядки протоколу. Збільшаються числові інформації з сороковими роками. Ось в протоколі з 16-го січня 1934 р. записано, що всіх членів мало Товариство 35, які були забезпечені в УНСоюзі на суму 21.750 долярів. Майно Товариства в той час становило 561.07 долярів. Така мізерія існувала після 24-ох років існування. И до того не всі члени Товариства були членами Союзу.

Жура за ріст Товариства йшла за ним усі ці довгі десятиліття. Вже від початкових років у протоколах згадується про потребу здобути більше членів або об'єднатися з іншим чи навіть іншими Відділами УНСоюзу. На зборах з листопада 1931 р. дискутовано статтю, яка була вміщена в щоденнику „Свобода" й підмічено потребу більшого числа членів, щоб мати більший прибуток на виплату підмоги недужим членам та посмертної допомоги. Підмічено, що після смерти члена треба для виплати щонайменше 110 долярів, а цього, при існуючих прибутках, запевнити годі. До того більшість членів було літніх, а молоді мало.

Дуже характеристичний голос у цій журі за молодь записав секретар М. Цимбалістий в листопадовім протоколі 1931 року: „Нашому Відділові грозить конець існування, а це тому, що не маємо молодих членів. Ще так не ходить о фінанси, як о молодих членів, а це тому, що хоч би вже і не стало фінансу, то молодь її ще зможе доповнювати, але ми її не маємо. То виходить так: кінчаться старі члени — кінчиться існування Товариства „Свобода". „Але — завважує секретар — тому, що до тої справи ті члени, котрі були присутні, не дуже поставилися серіозно, то справа впала ні в кут, ні в двері, і на тім збори замкнено".

НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК, ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО ШЕВЧЕНКА, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ І АМЕРИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ!



Свято Шевченка у Вунсакеті, Р. Ай.

26-го березня 1961 українська православна парафія з усіма організаціями, що є при Церкві св. Михаїла влаштувала Свято Тараса Шевченка в столітні роковини Його смерти. Свято відбулося величаво.

Службу Божу відправляв о. митрат Дмитро Лещишин. Під час Служби Божої була заупокійна ектенія, а після Служби Божої панахида за спокій душі великого Сина України. Перед панахидою о. Д. Лещишин мав гарну промову, в якій просив присутніх помолитися за спокій душі Шевченка. Співав чол. хор „Бандура".

По полудні відбулася святочна Академія, яка почалася співанням американського гимну. Чол. хор „Бандура" відспівав „Заповіт" Шевченка.

Вступне слово мав о. прот. Михайло Мостенський, в якому говорив про значення Шевченка. Хор „Бандура" відспівав чотири пісні на слова Шевченка: „Чого мені тяжко?", муз. Воробкевича, „Сонце заходить", муз. Роздольського, „Садок вишневий коло хати", муз. Гнатишина і „Огні горять", муз. Воробкевича. Хор співав дисципліновано, з прекрасними ритмічними й динамічними нюансами з настроєвістю. Між піснями деклямували учні й учениці „Рідної Школи": Анна Ковальчук — „Н. Маркевичу", Джіні Барр — „Суботів", Іванна Косюк — „Мені однаково", Данило Карась — „Гомоніла Україна". Присутні подякували декляматорам щирими оплесками.

Святочну промову мав проф. Трохим Пасічник. — Наступним промовцем був п. Іван Кокольський, голова Комітету Будови Пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні. Він прочитав проклямацію, підписану губернатором стейту Р. Ай. про вшанування Т. Шевченка в сторіччя Його смерти. Внескодавцем резолюції був стейтовий конгресмен українського роду, адвокат Орест Чагарин. П. Іван Кокольський закликав присутніх щедро відгукнутися пожертвами на цей пам'ятник під час збірки, яку Комітет веде у Вунсакет. Під час перерви члени чол. хору „Бандура" збирали добровільні датки на пам'ятник Шевченкові. Зібрано $106.

По перерві відбулася друга частина Академії. Перші виступили учениці „Рідної Школи" Філіс Ясінчук і Петруся Карась, які гарно прочитали короткі реферати: „Смерть Шевченка" і „Похорон Шевченка". Закінчили спільною деклямацією: „Будеш, батьку, панувати, поки живуть люди"! Присутні відгукнулися довгими оплесками. Учениця „Рідної Школи" Поля Павлишин продеклямувала „І світає, і смеркає". Приємно вражала чиста вимова, правильні наголоси й інтонації. Мішаний хор ім. Леонтовича відспівав дві пісні „Учітеся, брати мої", музика Котка, і „Думи мої", муз. Воробкевича. Хор зробив на присутніх гарне враження. У хорі понад 60 хористів. Для такої невеликої громади, як Православна Парафія у Вунсакет, це справді велике досягнення!

Учениця „Рідної Школи" Філіс Карась продеклямувала „Прощай, світе!" Джіні Барр і Іванка Косюк заграли в дві руки „Щасливе повернення", муз. Л. Рімгета. Гра була технічно добра. Присутні подякували молодим артисткам щирими оплесками.

Наступною точкою була в'язанка оповідань з життя Шевченка під назвою „Живий Шевченко", з відповідними ілюстраціями з творчости Шевченка. Оповідав проф. Т. Пасічник. Деклямували учні й учениці „Рідної Школи" Дженис Ясінчук („Сонце гріє, вітер віє"), Іванка Кокольська („Було колись — в Україні"), Варвара Павлишин („Слава не поляже"), Михайло Градюк („О, милий Боже Україну"), Діяна Чагарин („Учітеся, брати мої"), Алекс Чагарин („Обніміте ж, брати мої"), Василь Каролишин („В неволі важко"), Стефа Карась („Чи ми ще зійдемося знову"), Євген Самборський („Село"), Олена Когут („І виріс я на чужині"), Христя Тепер („Дай дожити"). Це була оригінальна точка й пройшла дуже вдало. Потім діти „Рідної Школи" заспівали пісню: „Поклін Кобзареві". Спів зробив на присутніх миле враження. Останньою точкою була хорова деклямація золотих слів Шевченка „Нема на світі України", „Учітеся, брати мої", Борітеся — поборете", „В своїй хаті". Деклямували: Марко Глядик, Михалина ДеДжінеро, Христя Тепер, Ірина Чагарин і Марія Чагарин. Присутні тішилися і словами Шевченка і своїми найменшими артистами, які так гарно держали українські жовтоблакитні прапори й так чуло вимовляли слова великого українського Пророка.

П. Кость Корніцький, голова парафіяльного уряду, подякував усім виконавцям за гарне виконання програми, а присутнім за чисельну участь у Святі й за щедрі добровільні датки. Закінчилася Академія співом українського національного гимну. Академія була програмово багата, і виконання було зразкове. Треба тут підкреслити, що виконавцями (декляматорами і хористами) були, за вийнятком двох-трьох осіб, тут народжені, вже друге і третє покоління. А як чудово все виконали!

Програму оголошував п. Євген Тепер, скарбник парафіяльного уряду. Хорами диригував проф. Т. Пасічник.

Академія відбулася у залі української православної парафії, 74 Гервіс Ей., Вунсакет, Р. Ай.

Степан Лісовий

Роман Рудницький грає з фільгармонічною оркестрою

Петерсон, Н. Дж. — Дня 19 квітня цього року „Фільгармонічне Товариство Північної Ню Джерзі" в Петерсоні улаштувало концерт з оркестрою для трьох нагороджених молодих музичних талантів. Як приємно було нам побачити між ними ім'я нашого молодого піяніста Романа Рудницького! З подивогідного рутиною заграв він концерт G-dur Равеля при акомпаніяменті оркестри. Роман виконав цю композицію з ясним свобідним ритмом, передаючи тонко арабескову фактуру граного твору. В пікантних синкопах проявлявся субтельний гумор і дотеп. Технічна певність, інтеліґентно обдарована інтерпретація і емоційна опанованість уможливили йому виконати цю композицію з делікатністю і скромністю змінливих гармонічних кольорів, а тим самим наш молодий піяніст доказав, що зрозумів і збагнув французького композитора. Роман Рудницький, тепер ученик славної піяністки і педагога Розіни Левін в Джуліярд Коледжі в Ню Йорку, мав великий успіх у численної публіки, яка викликувала його кілька разів на естраду.

Бажаємо Романові дальших успіхів на будуче! Нам було б цікаво послухати його самостійного концерту в якійсь великій залі

Дарія Каранович

ЗІ СПОРТУ

УАСК „ЛЬВІВ" КЛІВЛЕНД ПЕРШУНОМ СІМКОВОГО ТУРНІРУ

Рік-річно Едукейшен Борд в Клівленді влаштовує футбольний сімковий турнір в залі. Цього року першуном турніру вийшов „Львів" по гарних перемогах над СК Хорватами 5:3, Мадярами 2:2 (число наріжняків 7:3 дало перемогу для „Львова"). В півфіналі „Львів" розгромив Шенфільд 5:3, а в фіналі переміг завзятих „Банатів" також вислідом 5:3. Стрільцями воріт були: Гурин, Скіра, Капустянський, С. Петрина, Фльореско. Клівлендська англомовна преса помістила репортажі, виріжнюючи при тому Юрка Капустянського.

16-го квітня при поганій погоді й на розмоклому грищі УАСК „Львів" розіграв футбольні змагання із СК Хорватами та гарною перемогою 4:1 успішно започаткував новий сезон.

Склад „Львова": Лютий, Гурин, Ганс, С. Петрина, Кріс, М. Петрина, Добрянський, Гіщинський, Норка, Капустянський, Вербинець, Скіра, Борсук.

„Львів" вже в 10 хвилинах гри провадив 2:0 зі стрілів Вербинця й здавалося, що напад Львова, маючи за собою вітер, легко переможе противника.

Може й було б так, але змагунам виразно бракує фізичної кондиції, яку конечно змагуни мусять набути, щоб в дальших розгривках бути грізним суперником. Дуже добре випав Гурин на обороні і Кріс на позиції стопера, як також був вдалий дебют юньйора на лівому крилі. Стрільцями воріт були: Вербинець 2, Ганс й С. Петрина. Глядачів до 300.

Я. Потічний

„ТРИЗУБ" — „ГАЛИЦІЯ" 5:0 (0:0)

Ню Йорк, 23 квітня. — Футболісти „Тризуба" з Филаделфії здобули признання та симпатії численних глядачів Ню Йорку цією гарною та високою перемогою над одним із суперників на чемпіонат Американської Футбольної Ліґи. Важне це тим більше, що три попередні виступи „Тризуба" на терені Ню Йорку були менше вдалими, хоч і принесли нашим репрезентантам перемоги.

Склад „Тризуба" Дідріксен, Бородяк, Смолинський, (Рач), Кравець, Віней, Пегорер, (Ілай), Ніс, (Манджіні), Кампо, Нога, Яковина, Длуґош вповні вив'язався зі своїх завдань. Співпраця змагунів, за малими виїмками, була бездоганною і принесла у висліді п'ять ефектовних воріт. Стрільцями їх були: Ніс 2, Нога, Длуґош і Яковина.

В першій півгрі, частинно через поганий терен грища під воротами противника, бракувало остаточного викінчення акцій „Тризубові", який постійно переважав. В другій половині і це поправилося. Розв'язався мішок на ворота і напад „Тризуба" залишив воротаря „Галиції" безрадним, та не дав йому нагоди пописатися. Наступи на ворота були так прецизно викінчувані, що йому осталося лиш витягати м'ячі зі сітки воріт.

Гра Ноги на середині нападу була корисною для дружини його вибігами, пробоями і навіть співпрацею з крилами. Хоч може це ще не принесло остаточної розв'язки питання провідника нападу, але уклад дружини, де квадрат двох помічників та двох лучників започатковує всі акції, ставить інші вимоги від середущого напасника і тоді Нога міг би ним бути. Цей квадрат помічників та лучників „Тризуба" повів вдало гру головно після перерви. Так офензивно, як і дефензивно, „Тризуб" не мав слабих місць. Цими змаганнями „Тризуб" потвердив свої слушні аспірації на задержання чемпіонату ЗДА та право репрезентувати їх хоч би і в Міжнародній Футбольній Лізі.

в. с.

ТУРНЕ ФУТБОЛІСТІВ „ТРИЗУБА" ПО НІМЕЧЧИНІ

Як повідомляють з проводу „Тризуба", Футбольний Союз Німеччини звернувся із запрошенням до футбольної дружини „Тризуба" виїхати на турне по Німеччині та розіграти там двадцять змагань по різних містах країни. Час запропонованої поїздки липень і серпень, що разом з умовинами турне промовляє за тим, щоб „Тризуб" прийняв цю пропозицію.

Більшість збунтованої французької армії — це професійні вояки

Париж. — Звертають увагу, що більшість з-посеред французької армії в Альжирі, яка дала потягнути себе до бунту проти центральної влади в Парижі, це професійні вояки: Чужинецький леґіон, жандармерія і летунство. Вони становлять коло 55 %, з того пів мільйона уніформованих вояків, які стаціоновані в Альжирі. Решта — це добровільці чи пак набрані до війська за законом про примусовий набір. Французьке летунство нараховує взагалі 140.000 осіб, а з того 53 % — це професійні летуни. Французький чужинецький леґіон складається з одної бриґади, 9-х полків і чотирьох сотень вишколених спеціяльно для воєн в пустині — разом коло 20.000 мужа. У Чужинецькому леґіоні є тепер в Альжирі коло 14.000 німців — вояків з останньої світової війни. Цей військово найкращий елемент, але політично — як виявилось тепер — непевний, бо здатний для акції, що шкодить Франції. Центральною формацією французьких військ в континентальній Франції, змобілізованих для спротиву сподіваній інвазії з Альжиру, є жандармерія, що складається здебільша з професійних вояків. Уряд де Голя-Дебре переконаний, що ця жандармерія і морська фльота — залишаться вірні урядові та що більшість вояків в самому то Альжирі опинились по стороні бунту проти своєї волі.

● **В Ірані,** за 150 миль на південь від столиці краю Тегерану, розбився серед нагальної громовиці двомоторовий американський літак, в якому згинуло 5 осіб, тому числі три американці. Всі вони були урядовцями американської нафтової компанії.

ВРОЧИСТІСТЬ ПОСВЯЧЕННЯ ПЛОЩІ ПІД НОВУ ШКОЛУ В ДЖЕРЗІ СИТІ



Як уже інформовано, в неділю, 16-го квітня, в Джерзі Ситі відбулось врочисте посвячення площі під будову нової парафіяльної школи при українській католицькій церкві св. Петра і Павла. Акту благословення довершив Преосв. Кир Йосиф Шмондюк, адміністратор филаделфійської архиєпархії, в сослуженні численного духовенства та в приявності посадника і трьох комішенерів міста і численних громадян, що заповнили площу вже на деякий час перед благословенням. В тому часі місцева духова оркестра „Сурма", складена переважно з молоді і шкільної дітвори, вправно виконала ряд релігійно-воскресних пісень. Дириґент оркестри п. І. Драґан.

Наради Конференції Українських Професійних Товариств

Ню Йорк. — 20-го квітня ц. р. відбулася чергова нарада „Конференції Українських Професійних Товариств", на якій були представники Т-ва Українських Інженерів, Т-ва Українських Лікарів, Т-ва Українських Правників і Спілки Українських Журналістів — разом 9 осіб. Нарадою проводив інж. Б. Рак, секретарював інж. Є. Ярош. Після відчитання протоколу з попередньої наради затверджено одноголосно правильник Конференції. Дальшою точкою нарад була справа Шевченківського Року. Прийнято постанову пожвавити на терені своїх товариств збірку на пам'ятник Т. Шевченкові у Вашинґтоні, а опріч цього зібрати фонди на видання одного тому Української Енциклопедії. Вкінці ухвалено подати до Комітету Побудови Пам'ятника від кожного товариства, члена Конференції свою спрецизовану думку щодо вигляту пам'ятника.

Українська Хроніка

● **Видавництво Миколи Денисюка** в Шикаґо видало з початком цього року три нові книжки з української прози: написану Юрієм Тисом біографічну повість з життя Марка Вовчка, повість Галі Лаґодинської з життя української націоналістичної молоді п. н. „До сонця — до волі" і збірку оповідань з життя домашнього кота п. н. „Вірний приятель", що їх написала відома українська письменниця Софія Парфанович.

● **Авторський вечір Леоніда Полтави** відбудеться заходом Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку в п'ятницю, дня 28-го квітня ц. р. В програму вечора увійде читання „Поеми про Шевченка" та уривку з історичного роману „1709 рік", що якраз вийшов з друку у В-ві „Книгоспілка". Роман цей можна буде набувати в ЛМКлюбі під час названого вечора. Початок о год. 8-ій веч.

● **Дирекція Університету Українознавства при НТШ** повідомляє, що 16-ий цикл викладів відбудеться в суботу дня 29-го квітня від год. 2-ої по полудні в домівці НТШ при 302-304 Вест 13-ій вулиці в Ню Йорку. У програмі: виклади з етнографії, новітньої історії України, географії і шевченкознавства.

● Директор неврологічного відділу при Сінсіннатському університеті д-р Чарлз Д. Ейрінґ твердить, що недуга міґрени появляється тоді, коли людина розчарована життям і почувається виснаженою щодо життєвої енерґії. Найкращий лік на міґрену, — це „перевиховати" пацієнта та освідомити про його психічний стан.

ТАРЗАН, ч. 4636. Вбив гієну!



І ось інша огидна бестія набирала відваги до атаки. Тарзан розпачливо пробував встати. Гієна старалася використати своє становище. Мавполюд сягнув рукою поза себе...

Його пальці намацали і вхопили за ручку дорогоцінного ножа!

Він швидко вдарив, і денґо повалилася, скавучачи і корчачися з болю!